

Souhrnné vyhodnocení výsledků programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ukončených v roce 2010

1. Úvod

Souhrnné vyhodnocení programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, které byly ukončeny v roce 2010 (dále jen „Hodnocení“), bylo provedeno v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), a podle Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platné pro léta 2010 a 2011), která byla schválena unesením vlády ze dne 4. srpna 2010 č. 555, ve znění usnesení vlády ze dne 11. května 2011 č. 340 (dále jen „Metodika“).

V souladu s Metodikou bylo pro Hodnocení primárně využito údajů, které podle zákona předali jednotliví poskytovatelé do Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „IS VEVAI“), a to do části Centrální evidence projektů (dále jen „CEP“) a do Rejstříku informací o výsledcích (dále jen „RIV“). Pro Hodnocení bylo rovněž využito údajů a informací, které předložili poskytovatelé ve svých souhrnných zprávách o vyhodnocení ukončených programů výzkumu experimentálního vývoje a inovací. Tyto zprávy jsou poskytovatelé povinni zpracovat dle Metodiky.

Účelem Hodnocení je posoudit:

- zda dosažené výsledky odpovídají vynaloženým prostředkům v rámci veřejné podpory podle § 3 odst. 2 písm. b) zákona;
- s jakou mírou efektivnosti byly na řešení programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „program“) vynaloženy veřejné prostředky;
- zda bylo dosaženo takových cílů, které byly jednotlivými poskytovateli očekávány při schvalování programů;

2. Přehled hodnocených programů

Do Hodnocení bylo zahrnuto celkem 5 programů. V rámci 3 programů byly jednotlivé projekty zadávány ve formě veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích a ve 2 programech byly jednotlivé projekty zadávány na základě veřejných soutěží ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích. Základní údaje uvádí tabulka č. 1.

Podrobné údaje o programech, obsahující i stanovené cíle a údaje o nákladech na řešení projektů podle CEP, jsou uvedeny v Příloze č. 1.

Tabulka č. 1: Přehled programů ukončených v roce 2010

Poskytovatel	Program		Trvání programu	
	Kód	Název	od	do
Program – zadání na základě veřejné zakázky ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích				
Český báňský úřad	AB	Bezpečnost práce a provozu při hornické činnosti a vybraných činnostech prováděných hornickým způsobem	2007	2010
Ministerstvo vnitra	VD	Bezpečnostní výzkum	2006	2010
Ministerstvo zahraničních věcí	RM	Moderní společnost – Vědecké projekty z oblasti mezinárodních vztahů	2004	2010
Program – zadání na základě veřejné soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích				
Ministerstvo průmyslu a obchodu	FI	IMPULS	2004	2010
Ministerstvo průmyslu a obchodu	FT	TANDEM	2004	2010

3. Časový plán a průběh hodnocení

Hodnocení probíhalo v několika na sebe navazujících etapách, které vyplývají z Metodiky:

- 7. září 2011 – provozovatel IS VEVaI provedl v souladu s metodikou uzávěrku údajů, které byly vloženy do IS VEVaI pro účely Hodnocení;
- 30. září 2011 – zhodnocení ukončených programů a jejich výsledků poskytovateli;
- 31. října 2011 – poskytovatelé zaslali Radě pro výzkum, vývoj a inovace souhrnné zprávy o vyhodnocení programů ukončených v roce 2010;
- leden 2012 – projednání materiálu „Souhrnné vyhodnocení výsledků programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ukončených v roce 2010“ Radou pro výzkum, vývoj a inovace.

3.1. Výsledky s bodovým ohodnocením

Výsledky s bodovým ohodnocením jsou definovány v příloze č. 1 Metodiky. Výsledkem s bodovým ohodnocením je v souladu s Metodikou a Reformou systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR, kterou vláda schválila dne 26. března 2008 usnesením č. 287 (dále jen „Reforma“):

1. článek v odborném periodiku:
 - a. který je obsažen v databázi Web of Science společností Thomson Reuters s příznakem „Article“, „Review“, „Proceedings Paper“ nebo „Letter“, jehož impaktní faktor je každoročně zveřejňován v databázi Journal Citation Report (JCR) společností Thomson Reuters (druh výsledku J_{imp}),
 - b. pokud je periodikum obsaženo ve světově uznávané databázi ERIH nebo SCOPUS (druh výsledku J_{neimp}),
 - c. pokud je periodikum zařazeno na Seznam neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v České republice ¹ (druh výsledku J_{rec}),
2. odborná kniha (druh výsledku B) a kapitola v odborné knize (druh výsledku C),
3. článek ve sborníku vedeném v databázi Web of Science (druh výsledku D),
4. udělený patent (druh výsledku P),
5. poloprovoz, ověřená technologie, odrůda, plemeno (druh výsledku Z),
6. užitný a průmyslový vzor (druh výsledku F),
7. prototyp a funkční vzorek (druh výsledku G),
8. výsledky promítnuté do právních předpisů a norem, výsledky promítnuté do směrnic a předpisů nelegislativní povahy závazných v rámci kompetence příslušného poskytovatele, výsledky promítnuté do schválených strategických a koncepčních dokumentů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací orgánů státní nebo veřejné správy, jedná-li se o druh výsledek dosažený v rámci veřejné zakázky ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích (druh výsledku H),
9. certifikovaná metodika, léčebný postup, památkový postup a specializovaná mapa s odborným obsahem (druh výsledku N),
10. software (druh výsledku R),
11. výzkumná zpráva obsahující utajované informace podle zvláštních právních předpisů² (druh výsledku V).

3.2. Výsledky bodově neohodnocené

Výsledky bez bodového ohodnocení jsou výsledky, které byly do RIV předány, ale nejsou zahrnuty do výčtu uvedeném v kapitole 3.1.

¹ Zveřejněno na www.vyzkum.cz

² Např. zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů

Takové výsledky by mohly být bodově ohodnoceny v případě, že by se jednalo o specifické výsledky programu a pokud by tyto specifické výsledky byly obsaženy ve vládou schválených programech. Vzhledem k tomu, že v žádném z hodnocených programů nejsou takové výsledky uvedeny, nejsou ani bodově ohodnoceny.

4. Výsledky Hodnocení

Do Hodnocení byly zahrnuty všechny ukončené projekty, kterým byla v rámci daného programu poskytnuta veřejná, resp. účelová podpora výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, a jejichž řešení bylo ukončeno do 31. prosince 2010. Jednotlivé výsledky projektů byly bodově ohodnoceny.

Hodnocení vycházelo ze dvou zdrojů:

- z informací, které jsou obsaženy v CEP a RIV (poskytovatelům je zákonem dána povinnost předávat do tohoto systému pravdivé a včasné údaje o projektech a jejich výsledcích);
- využití informací poskytovatelů – pro vytvoření celkového přehledu o programech ukončených v roce 2010 bylo pro Hodnocení využito informací, které poskytovatelé předložili Radě pro výzkum, vývoj a inovace prostřednictvím svých zpráv o hodnocení ukončených programů (vypracování těchto zpráv ukládá poskytovatelům Metodika).

Bylo posouzeno, zda se údaje v IS VEVaI, zejména v CEP shodují s údaji, které poskytovatelé uvedli ve svých souhrnných zprávách o ukončených programech. Podrobný přehled o ukončených programech obsahuje tabulka v Příloze č. 1.

Údaje se liší u Českého báňského úřadu (program AB), kde dle CEP činily celkové výdaje ze státního rozpočtu 57 806 tis. Kč a dle zprávy poskytovatele 58 603 tis. Kč.

Rozdíly byly zaznamenány také u programů Ministerstva průmyslu a obchodu. U programu FI hodnotící zpráva uvádí, že výše účelové podpory činila 5 360 000 tis. Kč, dle CEP to bylo 5 307 004 tis. Kč. Dále u programu FT hodnotící zpráva poskytovatele uvádí, že celkové náklady ze státního rozpočtu činily 4 228 000 tis. Kč, v CEP je uvedena částka 4 228 828 tis. Kč.

Všechny údaje, vztahující se k IS VEVaI, vycházejí ze stavu k 7. září 2011, tj. ke dni, kdy byla provozovatelem IS VEVaI v souladu s Metodikou provedena uzávěrka údajů pro potřeby Hodnocení.

4.1. Hodnocení podle efektivity poskytnuté podpory

Toto hodnocení vychází z údajů, které poskytovatelé dodali do IS VEVaI podle zákona.

Základním hodnotícím kritériem je průměrná hodnota Index SR programů, která je určena jako podíl bodů všech výsledků (resp. výsledků s bodovým ohodnocením) projektů všech hodnocených ukončených programů a celkové veřejné podpory vynaložené na jejich řešení. Hodnota Index SR vyjadřuje, kolik bodů dle Metodiky bylo dosaženo za každý jeden milion Kč poskytnutý jako veřejná podpora na řešení projektů. Hodnocení je provedeno porovnáním hodnoty Index SR pro každý hodnocený ukončený program s průměrnou hodnotou Index SR programů.

4.1.1. Popis výsledků Hodnocení

Výsledkem Hodnocení je tabulka uvedená v Příloze č. 2, ve které jsou uvedeny údaje o hodnocených projektech agregované podle jednotlivých programů s uvedením hodnoty Index SR pro každý hodnocený program. Tabulka kromě údajů o jednotlivých ukončených programech (tj. označení poskytovatele a dobu trvání) a o hodnotě Index SR obsahuje i údaje o výdajích na řešení (včetně výše poskytnuté veřejné podpory), o celkovém počtu výsledků a jejich bodovém ohodnocení a o jednotlivých druzích výsledků včetně bodového ohodnocení jednotlivých druhů výsledků. Součástí tabulky je i údaj o bodově nehodnocených výsledcích, tedy o těch výsledcích, které byly do RIV předány ale neodpovídají definici bodově ohodnocených výsledků dle Metodiky.

Z Hodnocení založeného na vyjádření efektivnosti poskytnuté veřejné podpory vyplynulo, že v rámci 5 hodnocených programů bylo za sledované období na řešení projektů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací vynaloženo celkem 22 084 817 tis. Kč, z toho z veřejných prostředků celkem 9 888 760 tis. Kč (tj. míra podpory činila 44,77 % z celkových uznaných nákladů). Bylo řešeno celkem 1 096 projektů, jejichž řešením bylo vytvořeno celkem 2 685,03 bodově ohodnocených výsledků s celkovým bodovým ohodnocením 116 929,86.

Průměrná hodnota Index SR pro všechny programy byla vyčíslena hodnotou 11,82; tento údaj lze vyhodnotit tak, že za každý vynaložený 1 milion Kč z veřejných prostředků vznikly výsledky s bodovým ohodnocením 11,82 bodu (pro srovnání: článek v impaktovaném časopise = 10 až 305 bodů; článek v prestižním impaktovaném časopise Nature, Science = 500 bodů; článek v recenzovaném časopise ve světově uznávané databázi SCOPUS nebo ERIH = 10 až 30 bodů; článek v českém recenzovaném časopise = 4 nebo 10 bodů v závislosti na oborovém zařazení; odborná kniha = 40 nebo 20 bodů v závislosti na jazyce vydání a oborovém zařazení knihy; článek ve sborníku = 8 bodů; evropský patent, patent USA a Japonska = 500 bodů; český nebo jiný národní patent využívaný na základě platné licenční smlouvy = 200 bodů; ostatní patenty = 40 bodů; poloprovoz, ověřená technologie, odrůda, plemeno = 100 bodů; užitný a průmyslový vzor, prototyp, funkční vzorek, poskytovatelem realizované výsledky, certifikované metodiky a postupy, specializované mapy s odborným obsahem, software = 40 bodů; výzkumná zpráva, která je výsledkem obsahujícím utajované informace = 50 bodů).

V rámci jednotlivých programů bylo dosaženo výsledného Indexu SR:

- Ministerstvo vnitra (program VD) = 39,25
- Ministerstvo zahraničních věcí (program RM) = 18,74
- Ministerstvo průmyslu a obchodu (program FI) = 11,44
- Ministerstvo průmyslu a obchodu (program FT) = 11,02
- Český báňský úřad (program AB) = 7,22.

4.1.2. Struktura dosažených výsledků projektů

Tabulka č. 2 je znázorněno zastoupení jednotlivých druhů výsledků z celkového počtu bodově ohodnocených výsledků (seřazeno sestupně podle podílu na celkovém počtu výsledků).

Tabulka č. 2: Zastoupení jednotlivých druhů výsledků

G	prototyp, funkční vzorek	27,85 %
Z	poloprovoz, ověřená technologie, odrůda, plemeno	14,50 %
S	poskytovatelem realizované výsledky, průmyslový vzor, užitný vzor, prototyp, funkční vzorek, specializovaná mapa s odborným obsahem, uplatněná metodika, software	14,00 %
J _{rec}	článek v odborném periodiku, které je zařazeno v Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v České republice	11,04 %
J _{imp}	článek v odborném periodiku, který je obsažen v databázi Web of Science	5,38 %
R	software	5,11 %
	ostatní jednotlivé druhy výsledků	< 5,00 %

4.1.3. Porovnání programů

Pro porovnání je použito definování tzv. průměrného projektu, a to jak v rámci všech hodnocených ukončených programů, tak pro jednotlivé programy.

Pro všechny programy ukončené v roce 2010 lze konstatovat, že průměrný projekt byl řešen s celkovými náklady 20 150,38 tis. Kč. Průměrná veřejná podpora na jeho řešení činila 9 022,59 tis. Kč a jeho řešením vzniklo průměrně celkem 2,45 uznaného výsledku (z toho bylo dosaženo celkem 1,8 aplikovaného výsledku a 0,65 publikačního výsledku).

Pro srovnání uvádíme, že u programů ukončených v roce 2009 byl průměrný projekt řešen s celkovými náklady 3,47 mil. Kč, z toho veřejná podpora na jeho řešení činila 3,37 mil. Kč a jeho řešením vzniklo celkem 3,09 bodově ohodnoceného výsledku (z toho bylo dosaženo 0,1 aplikovaného výsledku a 2,99 publikačního výsledku).

Ze srovnání vyplývá, že programy ukončené v roce 2009 byly financovány s nižšími náklady a nižší veřejnou podporou, avšak dosáhly vyššího počtu výsledků. V roce 2010 převažovaly aplikované výsledky nad publikačními (u programů ukončených v roce 2009 byl poměr opačný).

U jednotlivých poskytovatelů a jejich ukončených programů je modelová situace (pro průměrný projekt řešený v rámci daného programu) uvedena v tabulce č. 3.

Tabulka č.3: Charakteristika průměrného projektu ukončených programů

Poskytovatel	Kód	Průměrné výdaje na řešení 1 projektu (tis. Kč)		Ohodnocené výsledky na průměrný projekt	
		celkem	veřejná podpora	počet	body
Český Báňský úřad	AB	4 817,17	4 817,17	0,88	34,78

Ministerstvo průmyslu a obchodu	FI	22 477,67	8 227,91	1,89	94,11
Ministerstvo průmyslu a obchodu	FT	25 151,01	14 789,06	4,06	162,94
Ministerstvo vnitra	VD	6 983,62	6 983,62	8,82	274,11
Ministerstvo zahraničních věcí	RM	271,64	271,64	0,19	5,09

4.1.4. Výsledky řešení programu a jejich využití, přínos, aplikace

Všichni poskytovatelé ve svých souhrnných zprávách zhodnotili výsledky ukončených programů. Zprávy obsahovaly základní údaje o schválených programech a jejich realizaci, výčty dosažených zvláště významných výsledků, a to včetně informací o jejich formách a způsobu využití, dále srovnání dosažených výsledků s cíli programu a jejich využití, přínos a aplikace, a také srovnání dosažených výsledků programu se stavem v zahraničí.

V následujícím textu jsou uvedeny charakteristiky zvláště významných výsledků a přínosy výsledků programů, jak je jednotliví poskytovatelé ve svých zprávách uvedli.

Český báňský úřad – Program AB – Bezpečnost práce a provozu při hornické činnosti a vybraných činnostech prováděných hornickým způsobem

Poskytovatel ve zprávě uvádí, že v rámci programu bylo řešeno 12 projektů. Celkové náklady na řešení činily 57 806 tis. Kč, průměrná veřejná míra podpory činila 100 % (jednalo se o program realizované ve formě veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích).

Poskytovatel dále uvedl, že výsledky programu nebyly hodnoceny jako mimořádné, ani jako vynikající. Za dobu řešení programu bylo do RIV dodáno celkem 32 výsledků, podle RIV bylo 10,5 výsledku zařazeno mezi bodově ohodnocené.

V rámci Hodnocení bylo z údajů v RIV zjištěno, že při řešení 5 projektů nebylo dosaženo žádného bodově ohodnoceného výsledku. Z dosažených výsledků je 66,7 % tzv. aplikovaných výsledků a 33,3 % výsledků publikačních.

Dále poskytovatel ve zprávě uvedl, že v návaznosti na usnesení vlády ze dne 28. července 2010 č. 552 rozhodl předseda Českého báňského úřadu v srpnu 2010 o zastavení řešení 3 projektů. Realizaci tohoto rozhodnutí bylo dosaženo úspory 1 821 tis. Kč. Ve zprávě však není uvedeno, jak bylo s uspořenémi prostředky naloženo.

Ministerstvo průmyslu a obchodu – Program FI – Impuls

Poskytovatel uvádí, že v rámci programu bylo podpořeno 647 projektů. Celkové náklady na jejich řešení činily 14 674 000 tis. Kč, na projekty byla čerpána účelová podpora v celkové výši 5 360 000 tis. Kč. Průměrná míra podpory tohoto programu činila 36,5 %.

Ze zprávy poskytovatele dále vyplývá, že 82 projektů programu bylo hodnoceno jako projekty s vynikajícími výsledky. Jednalo se o projekty z oblastí lékařství a péče o zdraví, elektroniky a optoelektroniky, elektrotechniky a strojírenství. Podle RIV však při řešení 129

projektů nebylo dosaženo žádného bodově ohodnoceného výsledku, přičemž 5 těchto projektů poskytovatel označil za projekty s vynikajícími výsledky.

Dále poskytovatel uvádí, že v rámci projektů v programu bylo vytvořeno celkem 2 795 výsledků. Podle RIV jich pouze 1 218,89 bylo zařazeno mezi výsledky bodově ohodnocené. Z celkového počtu bodově ohodnocených výsledků bylo 87,81 % aplikovaných a 12,19 % výsledků publikačních.

Ministerstvo průmyslu a obchodu – Program FT – Tandem

Podle zprávy poskytovatele bylo v rámci programu podpořeno 290 projektů. Celkové náklady na jejich řešení činily 7 291 000 tis. Kč, na projekty byla čerpána účelová podpora v celkové výši 4 288 000 tis. Kč. Průměrná míra podpory tohoto programu činila 43 %. Podle CEP činily celkové náklady 7 293 792 tis. Kč a účelová podpora 4 228 828 tis. Kč.

Jako projekty s vynikajícími výsledky bylo poskytovatelem vyhodnoceno 67 projektů. Jednalo se zejména o projekty z oblastí strojírenství a elektrotechniky. Z těchto 67 projektů jich však 7 nemá žádný výsledek s bodovým ohodnocením.

Bez výsledků s bodovým ohodnocením u tohoto programu bylo řádně ukončeno celkem 29 projektů.

Podle zprávy poskytovatele, bylo v rámci projektu vytvořeno 3 819 výsledků, podle RIV jich však pouze 1 176,84 patří mezi výsledky bodově ohodnocené. Z celkového počtu bodově ohodnocených výsledků bylo 63,18 % výsledků aplikovaných a 36,82 % výsledků publikačních.

Ministerstvo vnitra – Program VD – Bezpečnostní výzkum

Poskytovatel v souhrnné zprávě uvedl, že v rámci programu bylo podpořeno 29 projektů. Náklady na jejich řešení činily 202 525 tis. Kč. Průměrná míra podpory tohoto programu činila 100 % (jednalo se o program realizované ve formě veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích).

Poskytovatel ve své zprávě označil 8 projektů programu jako projekty s vynikajícími výsledky. Jednalo se např. o výzkum nových principů a metod v rámci opatření ochrany obyvatelstva, krizového řízení a zvýšení připravenosti integrovaného záchranného systému v případech možných účinků chemických, radiačních a jaderných zbraní a jiných nebezpečných látek, výzkum a vývoj moderních metod pro zjišťování příčin vzniku požárů a hodnocení nebezpečných účinků požárů a další.

Podle RIV však v rámci programu mělo vynikající výsledky 15 projektů, ovšem 5 z těchto 15 projektů však nevytvořilo žádný bodově ohodnocený výsledek.

Zpráva poskytovatele dále uvádí, že do RIV bylo v rámci programu předloženo 581 výsledků, podle RIV ale patřilo pouze 255,6 mezi výsledky bodově ohodnocené. Z celkového počtu výsledků bylo 55,75 % výsledků aplikovaných a 44,25 % výsledků publikačních.

Ministerstvo zahraničních věcí – Program RM – Moderní společnost – vědecké projekty

V rámci programu bylo podpořeno 120 projektů. Celkové náklady na jejich řešení činily 32 597 tis. Kč. Průměrná míra podpory činila 100 % (jednalo se o program realizované ve formě veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích).

Poskytovatel ve zprávě popsal 2 projekty programu, které dosáhly vynikajících výsledků. Ani jeden z těchto dvou projektů nevytvořil bodově ohodnocený výsledek. V RIV je dále uvedeno, že vynikajících výsledků dosáhlo 22 projektů, celkem 21 z nich však nemá vykázan žádný bodově ohodnocený výsledek.

Bez výsledků s bodový ohodnocením je v RIV zařazeno 99 projektů programu, což představuje 82,5 % z celkového počtu 120 projektů.

Podle údajů v RIV bylo dodáno 154,34 výsledků, z nichž však pouze 23,16 bylo zařazeno mezi bodově ohodnocené výsledky.

4.2. Srovnání dosažených výsledků s cíli programu

Hodnocení jednotlivých projektů je dle Metodiky pouze v kompetenci poskytovatele. Z tohoto důvodu je nutné při posouzení, zda byly naplněny cíle programu, vycházet pouze z údajů, které poskytovatelé předložili ve svých souhrnných zprávách o vyhodnocení programů.

Je třeba poznamenat, že lze jen složitě posuzovat dosažené a původně očekávané cíle, protože v době, kdy hodnocené programy byly připravovány a zahajovány (rok 2002 až 2005) nebyly ze strany Rady pro výzkum, vývoj a inovace požadovány některé náležitosti, které jsou požadovány na základě hodnocení ukončených programů od roku 2009 (zejména konkrétní definování cílů a očekávaných přínosů). Rovněž vzhledem k tomu, že do roku 2009 programy realizované ve formě jednotlivých veřejných zakázek nepodléhaly projednání v Radě pro výzkum, vývoj a inovace a schvalování vládou, nelze nyní posoudit původně očekávaný záměr poskytovatele ani v těch základních kritériích.

Podle údajů uvedených v jednotlivých souhrnných zprávách poskytovatelů, lze konstatovat, že dosažené výsledky rámcově cíle programů naplnily.

Jak z Přílohy č. 2 a z výše uvedeného textu vyplývá, konstatování naplněných cílů programů jsou v některých případech neopodstatněná, protože u některých programů zůstala velká část projektů bez vytvořených výsledků.

Poskytovatelé ve svých zprávách uvádějí:

Český báňský úřad (program AB)

Konkrétním vyjádřením skutečnosti, že výsledky dosažené řešením projektů, promítnuté do právních předpisů v oblasti bezpečnosti při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, přispěly ke splnění cílů programu je fakt, že lineární průběh vývoje četnosti smrtelných úrazů a mimořádných událostí při provádění hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, který má od roku 2000 trvale klesající tendenci, je odrazem realizace výsledků programu AA a na něj navazujícího programu AB, ukončeného

v r. 2010. Tato skutečnost vyplývá i z každoročních zpráv o stavu bezpečnosti v hornictví předkládaných vládě ČR Českým báňským úřadem.“

Dle poskytovatele je další důležitou realizací vytvoření software, metodik a příruček pro výkon vrchního dozoru prováděného státní báňskou správou. Dle vyjádření poskytovatele byly cíle splněny na 85 %.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (program FI)

„Řada aplikovaných výsledků vedla v souladu s cíli programu ke zvýšení výkonnosti průmyslových podniků. Došlo k posílení výzkumně-vývojové aktivity malých a středních podniků. Výstupy z projektů pomohly zvýšit konkurenceschopnost produktů a modernizovat používané technologie.

Při relativně nízké míře podpory byly stimulovány značné výdaje ze zdrojů podnikatelské sféry do výzkumu a vývoje v řádu miliard Kč, a to v podstatně větším rozsahu, než bylo při přípravě programu očekáváno. Tím byl beze zbytku splněn jeden ze základních smyslů účelové podpory výzkumu a vývoje.“

Z informací poskytnutých poskytovatelem dále vyplývá, že pravidelně prováděl kontroly plnění projektu (věcné i finanční), jak vyžaduje zákon. V případě porušení podmínek ze strany příjemců byla ukládána opatření k odstranění nedostatků, případně bylo postupováno v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech (oznámeno příslušným finančním orgánům), avšak o výsledku úkonů ze strany finančních orgánů není nic známo.

Mezi pozitivní dopady výsledků programu lze zařadit podle poskytovatele ekonomické přínosy (lze je očekávat za dva a více let), zvýšení technologické úrovně výrobků a služeb, zvýšený objem tržeb při aplikaci výsledků, pozitivní dopad na export a tvorba nových pracovních míst. Podle názoru poskytovatele byly cíle splněny na 96 %.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (program FT)

„Díky podmínkám programu došlo k navázání či ke zlepšení spolupráce průmyslových organizací a výzkumných pracovišť (akademických, vysokoškolských a dalších) a zkušenosti z této spolupráce se pak úspěšně rozvíjely v dalších programech MPO, Technologické agentury ČR a dalších poskytovatelů. Řada aplikovaných výsledků vedla ke zvýšení výkonnosti průmyslových podniků. Výstupy z projektů pomohly zvýšit konkurenceschopnost produktů, modernizovat používané technologie a podstatně zlepšit transfer výsledků základního výzkumu směrem k průmyslovým aplikacím.

Byly stimulovány značné výdaje ze zdrojů podnikatelské sféry do výzkumu a vývoje v řádu miliard Kč, a to v podstatně větším rozsahu, než bylo při přípravě programu očekáváno. Tím byl beze zbytku splněn jeden ze základních smyslů účelové podpory výzkumu a vývoje.“

Z informací poskytnutých poskytovatelem dále vyplývá, že pravidelně prováděl kontroly plnění projektu (věcné i finanční), jak vyžaduje zákon. V případě porušení podmínek ze strany příjemců byla ukládána opatření k odstranění nedostatků, případně bylo postupováno v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech (oznámeno příslušným finančním orgánům), avšak o výsledku úkonů ze strany finančních orgánů není nic známo.

Mezi pozitivní dopady výsledků programu lze zařadit podle poskytovatele ekonomické přínosy (lze je očekávat za dva a více let), zvýšení technologické úrovně výrobků a služeb, zvýšený objem tržeb při aplikaci výsledků, pozitivní dopad na export a tvorba nových pracovních míst. Výsledky lze aplikovat především přímo v podnikatelské sféře. Podle názoru poskytovatele byly cíle splněny na 99 %.

Ministerstvo vnitra (program VD):

„Vzhledem k provázanosti témat v oblasti ochrany obyvatelstva byly některé cíle dosahovány více projekty a naopak jeden projekt může přispívat k naplňování více cílů. Z uvedeného přehledu a dalších informací o dosažených výsledcích a jejich uplatnění v praxi lze konstatovat, že byly zcela naplněny cíle 1,3,4,5 a 6. Nepodařilo se dosáhnout 100% splnění cíle 2 Vytvořit nové metody v oblasti daňové problematiky. Důvodem byly změny v organizační struktuře Policie ČR v této oblasti (zrušení ÚONVDK PP ČR – Finanční policie) a převedení této činnosti k útvarům s územní působností, tzn., že v této oblasti chyběl odborný gestor, který formuloval zadání do cíle podprogramu.“

Dle poskytovatele byly cíle programu naplněny podle očekávání. Dosažením a následným využitím výsledků byly vytvořeny podmínky pro odpovídající reakci bezpečnostních složek na již existující i nově identifikované bezpečnostní hrozby v oblasti vnitřní bezpečnosti, byly vytvořeny nástroje pro koncepční a metodickou činnost při výkonu státní správy se zaměřením na zvyšování bezpečnosti státu. Výsledky jsou rovněž využívány v činnosti složek integrovaného záchranného systému.

Ministerstvo zahraničních věcí (program RM):

„Potřeba externích analytických vstupů, zadávaných operativně na základě okamžitých potřeb MZV, vedla v roce 2008 i s ohledem na specifika obsahu předmětného programu – převratně se měnící svět mezinárodních vztahů – k vytvoření postupu pro zadávání tzv. operativních analýz. Ty jsou zadávány z rozhodnutí vedení Vědecké rady MZV (1. náměstek ministra jako předseda a ředitel KSAP jako místopředseda) na základě zúženého výběrového řízení (v některých případech je osloven jediný konkrétní řešitel, disponující podle MZV nejlepší expertizou). Celkově bylo v letech 2008 – 2010) realizováno 19 operativních analýz.

Lze konstatovat, že podpořené vědecké projekty z oblasti mezinárodních vztahů přispěly k naplnění jistě ambiciózního cíle programu, jímž je výkonově orientovaná, bezpečná, evropsky orientovaná společnost a její mezinárodní vazby, a to jak aplikací získaných poznatků ve sféře zahraniční politiky, tak – zejména v případě publikovaných výstupů – společenskou osvětou. Vzhledem k jisté vágnosti stanovených cílů je nelze procentuálně srovnávat s dosaženými výsledky“

S ohledem na charakter zadaných projektů, jejich operativní potřebnosti a způsobu využití v rámci zahraniční politiky poskytovatel považuje cíle za splněné, i když se (viz výše) vyjadřuje k vágnosti zadání.

4.3. Podrobné závěry vyplývající z Hodnocení

V následující části jsou uvedeny některé další podrobnosti vyplývající z Hodnocení, resp. z údajů předaných do rejstříku informací o výsledcích. Posouzeny jsou projekty podle

stupně hodnocení poskytovatelem, projekty ukončené bez výsledků a projekty předčasně ukončené.

4.3.1. Projekty podle stupně hodnocení poskytovatelem

Po ukončení řešení projektu je poskytovatel povinen provést jeho závěrečné zhodnocení a údaje o tomto zhodnocení předat podle § 32 odst. 1 zákona do CEP a RIV. Podrobné údaje o projektech podle stupně hodnocení poskytovatelem obsahuje Příloha č. 3.

Poskytovatelé mají možnost projekt ohodnotit jako projekt s vynikajícími výsledky (dále jen „vynikající“, uspěl dle zadání a neuspěl dle zadání. Rovněž je zhodnoceno, zda projekty byly ukončeny dle původního předpokladu nebo předčasně. Předčasné ukončení (zastavení) projektů se provádí tehdy, když např. průběh řešení napovídá, že stanovených cílů nebude dosaženo nebo že očekávané výsledky vzniknou jiným způsobem než řešením projektu..

Z celkového počtu 1 096 projektů bylo celkem 186 vyhodnoceno jako vynikající. Poskytnutá veřejná podpora u těchto projektů činila 2 102 306 tis. Kč. Dle zadání uspělo 881 projektů s poskytnutou veřejnou podporou ve výši 7 626 822 tis. Kč. Celkem 6 zastavených projektů poskytovatelé v konečné fázi hodnotili jako úspěšné a 1 projekt byl po řádném ukončení byl vyhodnocen jako neúspěšný. Celkem 22 projektů bylo po předčasném ukončení vyhodnoceno jako neúspěšné.

Největší podíl projektů zhodnocených jako vynikající vykazalo Ministerstvo vnitra (51,72 % z řešených 29 projektů). Největší podíl neúspěšných zastavených projektů vykázal Český báňský úřad (25 % z řešených 12 projektů).

Bylo vykázáno celkem 38 vynikajících projektů (tj. projektů, které poskytovatelé označili jako projekty s vynikajícími výsledky), které dle RIV neměly žádný bodově hodnocený výsledek; jednalo se o 21 projektů programu Ministerstva zahraničních věcí, 7 projektů programu Ministerstva průmyslu a obchodu (FT), 5 projektů programu Ministerstva vnitra a 5 projektů programu Ministerstva průmyslu a obchodu (FI). Celková poskytnutá podpora na tyto projekty činila 268 056 tis. Kč.

4.3.2. Projekty ukončené bez výsledků

Bez bodově ohodnoceného výsledku skončilo v rámci Hodnocení celkem 273 projektů, což je 25 % ze všech řešených 1 096 projektů. Nejvýraznější počet ukončených projektů bez výsledků byl dle RIV zaznamenán u programu Ministerstva zahraničních věcí, a to 82,5 % s poskytnutou podporou 22 020 tis. Kč.

Mezi ukončenými a kladně hodnocenými projekty (tj. úspěšné a vynikající) byly i takové projekty, které nevykázaly vůbec žádný výsledek (tj. ani bodově ohodnocený, ani bodově neohodnocený). Takových projektů bylo celkem 65 a na jejich řešení byla poskytnuta (a spotřebována) veřejná podpora ve výši 162 845 tis. Kč. Nejvíce těchto projektů bylo v programu Ministerstva zahraničních věcí (43 projektů s celkovou poskytnutou veřejnou podporou 9 964 tis. Kč). U programu Ministerstva průmyslu a obchodu (FI) byla takových projektů 14, avšak byla na ně poskytnuta podpora ve výši 76 462 tis. Kč. Nepřehlédnutelným faktem je, že ač poskytovatelé vyhodnotili takové projekty jako úspěšné a řádně ukončené, nezanedbatelný počet jich vyhodnotili jako projekty s vynikajícími výsledky – bylo jich 12, nejvíce u programu Ministerstva zahraničních věcí (celkem 9). Podrobný seznam projektů, při jejichž řešení nebylo dosaženo vůbec žádného výsledku obsahuje Příloha č. 4.

4.3.3. Projekty předčasně ukončené

V rámci všech hodnocených programů bylo předčasně ukončeno celkem 29 projektů. Jednalo se o 3 projekty programu Českého báňského úřadu, 1 projekt z programu Ministerstva zahraničních věcí, 25 projektů u programů Ministerstva průmyslu a obchodu (23 projektů u FI a 2 projekty u FT).

Projekty programu Českého báňského úřadu byly zastaveny na základě usnesení vlády ze dne 28. července 2010 č. 552 k návrhu opatření k zabezpečení podílu deficitu veřejných rozpočtů HDP ve výši 5,3 % v roce 2010, u programů Ministerstva průmyslu a obchodu byly projekty zastaveny na základě finančních problémů příjemců podpory, změn vlastnických poměrů a výrobní orientace, popř. jiných příčin, jako např. změn požadavků trhu.

U projektu Ministerstva zahraničních věcí byl zastaven 1 projekt na základě rozhodnutí vědecké rady, která usoudila, že výsledky projektu neodpovídají vynaloženým finančním nákladům.

5. Závěr

Do Hodnocení programů ukončených v roce 2010 bylo zahrnuto celkem 5 programů, z čehož u 3 programů byly jednotlivé projekty zadávány formou veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích a ve 2 programech byly jednotlivé projekty zadávány na základě veřejných soutěží ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích.

Z Hodnocení vyplynulo, že v rámci 5 hodnocených programů bylo za sledované období na řešení projektů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací vynaloženo celkem 22 084 817 tis. Kč, z toho z veřejných prostředků celkem 9 888 760 tis. Kč, přičemž míra podpory činila 45 %. Bylo řešeno celkem 1 096 projektů, jejichž řešením bylo vytvořeno celkem 2 685,03 bodově ohodnocených výsledků.

Pro všechny programy ukončené v roce 2010 lze konstatovat, že průměrný projekt byl řešen s celkovými náklady 20 150,38 tis. Kč. Průměrná veřejná podpora na jeho řešení činila 9 022,59 tis. Kč a jeho řešením vzniklo průměrně celkem 2,45 uznaného výsledku (z toho bylo dosaženo celkem 1,8 aplikovaného výsledku a 0,65 publikačního výsledku).

Ze srovnání s programy ukončenými v roce 2009 vyplynulo, že programy ukončené v roce 2009 byly financovány s nižšími náklady a nižší veřejnou podporou a dosáhly vyššího počtu výsledků. V roce 2010 převažovaly aplikované výsledky nad výsledky publikačními.

Ze zpráv jednotlivých poskytovatelů, které byly předloženy Radě pro výzkum, vývoj a inovace podle Metodiky vyplynulo, že programy naplnily cíle a bylo dosaženo relevantního počtu výsledků. Výjimku tvoří program Českého báňského úřadu, kde poskytovatel uvádí, že míra splnění cílů programu byla splněna na 85 % a výsledky programu nebyly hodnoceny jako vynikající.

Nelze ovšem opomenout skutečnost, že lze jen složitě posuzovat dosažené a původně očekávané cíle, protože v době, kdy hodnocené programy byly připravovány a zahajovány (rok 2002 až 2005) nebyly ze strany Rady pro výzkum, vývoj a inovace požadovány některé náležitosti, které jsou požadovány na základě poznatků z posledních 3 let. Rovněž vzhledem k tomu, že do roku 2009 programy realizované ve formě jednotlivých veřejných zakázek nepodléhaly projednání v Radě pro výzkum, vývoj a inovace a schvalování vládou, nelze nyní objektivně posoudit původně očekávaný záměr poskytovatele ani v těch základních kritériích.

V případě 38 projektů, které poskytovatelé po jejich řádném ukončení vyhodnotili jako projekty s vynikajícími výsledky, které však neměly žádné bodově ohodnocené výsledky. Jednalo se o projekty všech programů s výjimkou programu Českého báňského úřadu.

Bez bodově ohodnoceného výsledku skončilo v rámci Hodnocení celkem 273 projektů, což je 24,91 % z celkového počtu řešených projektů. Nejvýraznější počet ukončených projektů bez bodově ohodnocených výsledků byl dle RIV zaznamenán u programu Ministerstva zahraničních věcí, a to u 82,5 % ze všech projektů podporovaných v rámci programu.

Mezi řádně ukončenými projekty byly i projekty, které nevykázaly žádný výsledek (ani bodově ohodnocený, ani bodově neohodnocený). Na celkem 65 takovýchto projektů byla vynaložena veřejná podpora 162 845 tis. Kč. Takový počet je nevyšší za celou dobu, kdy se Hodnocení ukončených programů provádí podle stejných pravidel. Poskytovatelé to ve svých zprávách nekomentují, ovšem v předchozích obdobích argumentovali tím, že výčet druhů výsledků nepokrývá výsledky jako analýzy, studie a podobně. Bohužel je však třeba takovou argumentaci odmítnout, protože v případě, že dosažený výsledek není možné zařadit do některé z přesně definovaných kategorií, je třeba ho zařadit do kategorie „Ostatní“. Je totiž třeba poznamenat, že podle § 12 odst. 1 a § 31 odst. 1 zákona je nutnou podmínkou pro poskytnutí podpory předání údajů o projektech a všech jejich výsledcích do IS VEVaI, což má sloužit pro informování veřejnosti o tom, jaké projekty a s jakými výsledky jsou z veřejné podpory řešeny. V případě, že u takového množství projektů (nejvíce u programu Ministerstva zahraničních věcí) není v IS VEVaI uveden žádný výsledek a projekt je popsán velmi obecně se zhodnocením poskytovatele, že „řešením projektu bylo dosaženo očekávaných výsledků“, veřejnost zcela oprávněně může usoudit, že poskytnutá podpora byla vynaložena neúčelně, neefektivně a nehospodárně.

V rámci nedostatků, které vyplynuly z Hodnocení programů ukončených v letech předchozích bylo definováno několik opatření, která bylo třeba realizovat průběžně. Platnost takových opatření nebyla časově omezena a proto je nezbytné klást na jejich realizaci stálý důraz.

Zejména se jedná o tato opatření:

- při přípravě a schvalování nových programů definovat cíle a očekávaný výsledek tak, aby bylo po ukončení programu možné objektivně posoudit, zda cíle naplněny byly a vynaložená veřejná podpora vedla k očekávanému rozvoji;
- při uzavírání smluv nebo vydávání rozhodnutí o poskytnutí důsledně využívat všech zákonem definovaných práv poskytovatele, tj. definování sankcí (včetně možnosti navrácení poskytnuté podpory) a možnosti na základě průběžného hodnocení projektů projekt ukončit;
- důsledně provádět pravidelná hodnocení řešených projektů, jak je uloženo ustanovením § 13 zákona se zaměřením na hodnocení, zda řešení projektů dává předpoklad dosažení těch cílů a výsledků, které byly obsaženy ve schváleném návrhu projektu;
- v rámci závěrečného hodnocení projektů při závěrečném výroku:
 - zohledňovat výsledky vykazované podle zákona v IS VEVaI;
 - zohledňovat ekonomické přínosy dosažených výsledků u projektů / programů aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje;

- zohledňovat doložení smluv o využití výsledků, jak je tato povinnost definována v ustanovení § 11 zákona.

Toto Hodnocení programů ukončených v roce 2010 je zpracováno podle Metodiky hodnocení výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů, která je platná pro léta 2010 a 2011.